

HOLLAND FESTIVAL '71
HOLLAND FESTIVAL '71
HOLLAND FESTIVAL '71
HOLLAND FESTIVAL '71
HOLLAND FESTIVAL '71
HOLLAND FESTIVAL '71
HOLLAND FESTIVAL '71
HOLLAND FESTIVAL '71
HOLLAND FESTIVAL '71
HOLLAND FESTIVAL '71

Montserrat Caballé

Concertgebouw Amsterdam

Zaterdag 26 juni 1971, 15.00 uur

MATINEE OP DE VRIJE ZATERDAG

MONTSERRAT CABALLÉ

(sopraan)

Groot Omroepkoor
(ingestudeerd door Meindert Boekel)
Omroeporkest

Dirigent: **Anton Guadagno**

m.m.v. Ans Rieke (sopraan),
Robert Teipe (tenor),
Hans Gimbère (bas)

Gaetano Donizetti
1797 - 1848

Robert Devereux (1837)

Ouverture
Recitatief, aria (Vivi ingrato), cabaletta.
Elisabetta - Montserrat Caballé
Sara - Ans Rieke
Cecil - Robert Teipe
Nottingham - Hans Gimbrère

Vincenzo Bellini
1801 - 1835

La Sonnambula (1831)

Koor van dorpelingen (Qui la selva)

Norma (1831)

Ouverture
Koor, recitatief, cavatine (Casta diva) en
cabaletta.
Norma - Montserrat Caballé
Oroveso - Hans Gimbrère

PAUZE

Gioacchino Rossini
1792 - 1868

Guglielmo Tell (1829)

Koor en dans van de soldaten

Tancredi (1831)

Recitatief en aria (Di tanti palpiti)
Tancredi - Montserrat Caballé

Giuseppe Verdi
1813 - 1901

Nabucco (1842)

Ouverture
Openingskoor (Gli arredi festivi)

Aroldo (1857)

Recitatief cavatine (Ah! dagli scanni
eterei) en cabaletta.
Mina - Montserrat Caballé
Godvino - Robert Teipe

Men wordt vriendelijk doch dringend verzocht bijvalsbetuigingen
te bewaren tot het eind van een fragment.

Roberto Devereux, een gunsteling van koningin Elisabeth I van Engeland, is op haar bevel terechtgesteld. In de slotscène betreurt zij dit besluit, hoewel zij ontdekt dat Sara, een vertrouweling, tevens haar mededingster was.

Norma is een Druidenpriesteres. Op verlangen van haar volk vervult zij in de nacht de rituele plechtigheden en bidt tot de maangodin, wier stralen liefde beloven. In 't geheim bemint Norma een Romeins legeraanvoerder, om hem te behouden is vrede nodig; zij kalmeert dus de oorlogszuchtige Druiden.

Tancredi (de kruisridder) is een travesti-partij, geschreven voor een mezzo-sopraan; de beroemde aria „Di tanti palpiti” (waarop Paganini de even beroemde variaties voor viool geschreven heeft) wordt echter zeer vaak door sopranen gezongen (in een hogere ligging) en vroeger meestal ingelast als de z.g. „les-scène” in Rossini's *Barbier*.

Mina is de vrouw van de Schotse ridder Aroldo; tijdens zijn afwezigheid werd zij door Godvino verleid. In wanhoop bidt zij bij het graf van haar moeder. Wanneer Godvino haar daar opzoekt, wijst zij hem vastbesloten terug.

De Spaanse sopraan Montserrat Caballé (in Spanje geeft men de kinderen graag namen naar vereerde heiligdommen, zoals een meisje Pilar kan heten naar O.L. Vrouw van de Pilaar, of zoals bij de primadonna van vanmiddag naar de bedevaartplaats Montserrat!) kreeg, toen zij nog heel klein was, een gramfoonplaat met opera-aria's. Zij was zo verrukt van dat geschenk dat zij die aria's al heel gauw na kwinkeleerde en haar ouders niet anders konden doen dan haar, kort na haar achtste verjaardag, naar het Conservatorium in Barcelona, het Liceo, te sturen, waar zij twaalf jaar lang muziektheorie, compositie, harmonie en muziekgeschiedenis studeerde.

Toen zij veertien was, begon zij intensief zanglessen te volgen en na zes jaar behaalde zij de gouden medaille, de hoogste Spaanse onderscheiding voor vokalisten. De twintigjarige Montserrat werd aldus Spanje's hoop voor de toekomst op zanggebied en dat zij al die hoge verwachtingen niet heeft beschaamd blijkt wel uit het feit dat zij na de wereldpremière van Pablo Casals' oratorium „El Pessebre" de meest gevraagde soliste werd. Als operazangeres debuteerde zij in Bazel (1956), waar zij drie jaar bleef, maar al heel gauw zong zij in de Weense Staatsopera, en wel in zeer uiteenlopende rollen: „Salomé" van Strauss en „Donna Elvira" in Mozart's „Don Giovanni". Toen was het internationale hek van de dam en reisde zij van het ene grote operahuis, het ene Festival naar het andere.

Haar repertoire is zo verscheiden dat men zich gaat afvragen hoe het mogelijk is dat zij al die rollen van zo verschillend gehalte het volle pond kan geven. Het antwoord is nogal eenvoudig Montserrat Caballé's stemtechniek is subliem en die behoedt haar voor het aanvaarden van rollen die buiten haar vak, dat van lyrisch-dramatische sopraan, liggen.

Vanmiddag zingt zij voor een groot deel aria's uit minder bekende opera's. Wie heeft ooit een voorstelling gezien van Verdi's „Aroldo", die in de eerste versie van de meester „Stiffelio" heette? Zeer ontevreden met het libretto werkte Verdi het verhaal over de Duitse dominee, die n.b. Müller heette, om. Het Duitsland uit het begin van de 19e eeuw werd het Engeland (Kent) en Schotland (Loch Lomond), de dominee werd een kruisridder uit de Middeleeuwen en Verdi componeerde een heel nieuwe laatste acte. Het mocht niet baten, het publiek in Italië uit 1850 kon zich geen getrouwde dominee voorstellen en lustte evenmin de door zijn vrouw tijdens zijn afwezigheid bedrogen Aroldo.

Als zovele opera's van Verdi leed het werk, niettegenstaande verrukkelijke muzikale bladzijden, zoals de aria die Montserrat Caballé vanmiddag zingt (O cielo, dove don io - o hemel, waar ben ik) schipbreuk op de volkomen malle histories die zijn librettisten voor hem verzonnen.

En wie weet nog iets van Rossini's „Tancredi”? Alleen dat de aria die u vanmiddag zult horen door de lekkerbek die Rossini was, en die als beginwoorden heeft: „Di tanti palpiti”, gekomponeerd werd terwijl de meester een gerecht klaar maakte waarvan rijst het voornaamste bestanddeel was. En dus heet deze Tancredi-aria, de rijst-aria! Vroeger werd deze melodisch prachtige en inderdaad „smakelijke” aria vaak gezongen als „Einlage” voor de zangles in Rossini's „Il Barbiere di Sivilla”, waarin dus Rosina al haar vocale kwaliteiten kan tonen.

Donizetti's „Roberto Devereux” heeft althans enige bekendheid gekregen door de gramfoonplaat, maar ook dit werk wordt zelden uitgevoerd. Montserrat Caballé incarneert hier Elisabeth de Eerste van Engeland als tragische heroïne, bedrogen door alles en iedereen. De opera bleef na het oorspronkelijke succes van de première op 28 oktober 1837 in Napels het zwarte schaap van Donizetti's oeuvre. Eerst werd de bariton Barroilhet twee weken ziek, toen kreeg de primadonna Giuseppina Ronzi een keelaandoening . . . En dat terwijl in Napels een cholera-epidemie heerste en Donizetti's vrouw Virginia, pas 28 jaar oud, stierf. Toen het werk in Wenen gegeven werd, sprak de komponist zelf van „een piramidaal fiasco”!

Het is bijna niet te begrijpen als u de slotscène zult hebben beluisterd. Hierin heeft Donizetti n.l. zijn hoogste dramatische troeven uitgespeeld. De scène speelt in de Westminster Hall waar Elisabeth met haar hofdames verzameld is en haar leven overdenkt. Zij roept zich haar liefde voor haar minnaar voor de geest die zij zal begenadigen als hij haar de ring die zij hem gegeven heeft terug zal zenden. Dan kan en zal zij hem begenadigen en niet op het schavot laten sterven.

„Vivi, ingrato”, blijf dan in leven, ondankbare, roept zij uit, „leef dan verder aan de zijde van degene die je boven mij verkozen hebt; mijn hart vergeeft je, leef gelukkig door en laat mij maar alleen. Ik zal geen traan laten, want geen sterfelijk mens zal ooit kunnen zeggen dat hij de Koningin van Engeland heeft zien wenen!”

Met deze scène heeft Donizetti de hoogte bereikt van het beroemde gedeelte „Casta diva” uit „Norma” van Bellini, waarin de grootste dramatische kracht gepaard gaat aan het zuiverste belcanto.

De stem van Montserrat Caballé heeft deze dramatische kracht, maar tevens is zij in staat het betoverendste piano te lanceren zonder dat de stem iets aan uitdrukingskracht inboet. Caballé is een waarachtige primadonna door de intensiteit van haar gevoel, haar superieure techniek en de uitzonderlijke schoonheid van haar stem.

Jan Willem Hofstra

Anton Guadagno is een Siciliaan, die zijn opleiding had aan het Conservatorium in Palermo en aan de Academia di Santa Cecilia in Rome. Zijn dirigentenloopbaan ving aan in Zuid-Amerika, waarna hij twaalf jaar het operaseizoen in Mexico leidde. Momenteel is Guadagno muzikaal leider van de Philadelphia Lyric Opera. In Europa dirigeerde hij o.a. aan de theaters van Barcelona, Triest en Londen. Guadagno maakte veel grammofoonplaten met Montserrat Caballé, Shirley Verrett, Plácido Domingo en Sherril Milnes.